कक्षा ९ को नेपाली: बुझेर पढौँ

कक्षा ९ को अन्तिम परीक्षाको नमुना प्रश्नपत्र २

नमुना प्रश्नपत्र

पूर्णाङ्क ७५ · ३ घण्टा

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ७५

सबै प्रश्न अनिवार्य छन्। समय: ३ घण्टा.

पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको विशिष्टीकरण तालिका 2080, कक्षा 9–10, अनिवार्य नेपाली अनुसार साइन्स प्लेग्राउन्डले तयार पारेको अभ्यास प्रश्नपत्र, आधिकारिक प्रश्नपत्र होइन। तलको QR कोडबाट अनलाइन उत्तर हेरेर आफैँ अङ्क दिन सकिन्छ।

अनिवार्य नेपाली। दिइएका निर्देशनअनुसार सबै प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्। विकल्प दिइएका प्रश्नमा कुनै एकको मात्र उत्तर लेख्नुहोस्।

शब्दार्थ

२ अङ्क

१. समूह ‘क’ मा दिइएका शब्दको अर्थ समूह ‘ख’ बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस्: **[२]**

समूह ‘क’	समूह ‘ख’
गन्तव्य	मिहिनेती, उद्यमशील
सम्पदा	कुनै काम वा सिप व्यवस्थित रूपमा सिकाउने काम
पौरखी	पुग्नुपर्ने ठाउँ
तालिम	पुर्खाबाट पाइएको अमूल्य कुरा
	यात्रामा बोकिने सामान
	धेरै बोल्ने

शब्द पहिचान

२ अङ्क

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस्: **[२]**

इलामका प्रकाश हरेक दिन बिहान चिया बगानमा काम गर्छन्। उनी निकै परिश्रमी छन्, घाम होस् वा पानी, कहिल्यै काम छाड्दैनन्। बगानको छेउमा एउटा पुरानो पाटी छ, जहाँ बटुवा थकाइ मार्छन्। हिजो एक जना पत्रकार गाउँमा आएर उनको मिहिनेतबारे समाचार लेखे।

क. ‘मिहिनेती’ को पर्यायवाची शब्द ..... हो।

ख. ‘नयाँ’ को विपरीतार्थी शब्द ..... हो।

ग. ‘दीन’ (गरिब) सँग श्रुतिसमभिन्नार्थी शब्द ..... हो।

घ. ‘समाचार सङ्कलन गरेर लेख्ने व्यक्ति’ बुझाउने सिङ्गो शब्द ..... हो।

वाक्य रचना

२ अङ्क

३. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा उखान र एउटा पारिभाषिक शब्द पहिचान गरी तिनलाई अनुच्छेदको भन्दा फरक वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस्: **[२]**

सर्लाहीकी पूजाले घरमै गोबर ग्यासको प्लान्ट बनाउने योजना बनाइन्। छिमेकीले यो काम धेरै झन्झटिलो हुन्छ भनेर उनको उत्साह घटाउन खोजे। तर पूजाले भनिन्, “गर्नेलाई के गाह्रो, हिँड्नेलाई के उकालो!” दुई महिनापछि उनको भान्सामा गोबर ग्यासको चुलो बल्यो, र दाउराको धुवाँले हुने वायु प्रदूषण पनि घट्यो।

शुद्ध शब्द पहिचान

२ × ०.५ = १

४. (क) दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी लेख्नुहोस्: (०.५ × २ = १)

क. (i) संबन्ध (ii) सम्वन्ध (iii) सम्बन्ध (iv) संवन्ध

ख. (i) आर्शीवाद (ii) आशीर्वाद (iii) आशिर्वाद (iv) आर्शिवाद

वाक्य सम्पादन

२ अङ्क

ख. दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस्: **[२]**

दिदिले मलाई कछ्यामा गणीत सिकाउनुभयो,

Science Playground, काटुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-9-nepali/papers/2

पदवर्ग पहिचान

३ अङ्क

५. दिइएको अनुच्छेदमा गाढा अक्षरमा लेखिएका शब्दको पदवर्ग पहिचान गर्नुहोस्: **[३]**

अहा, आज आकाश कति सफा छ! भाइ छतमा उभिएर **सेता** हिमाल **हेर्छ**। **ऊ** भन्छ, "यस्तो दृश्य त दसैँतिर मात्र देखिन्छ **नि**।" छतमा आउनुभएकी हजुरआमा भन्नुहुन्छ, "**सानालाई** हिमाल देखाउन पाउँदा मलाई पनि रमाइलो लाग्छ।"

शब्दनिर्माण

२ × २ = ४

६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: (२ + २ = ४)

क. दिइएको अनुच्छेदबाट उपसर्ग लागेका दुईओटा र प्रत्यय लागेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी तिनको निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस्: **[२]**

हाम्रो गाउँले पछिल्ला वर्षमा निकै प्रगति गरेको छ। गाउँका जोसिला युवाले परिश्रम गरेर मोटरबाटो खने। चाडपर्वमा टोलको सजावट पनि उनीहरू नै गर्छन्। मायालु हजुरआमा भन्नुहुन्छ, "यस्तो गाउँ त मैले सपनामा पनि देखेकी थिइनँ।"

ख. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्नुहोस्, एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र द्वित्व भएर बनेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी तिनको निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस्: **[२]**

हाम्रो टोलका दाजुभाइ मिलेर बस्छन्। तिहारमा ससाना केटाकेटी देउसी खेल्छन्। हजुरबुबा गाईको गोठमा घाँस हाल्दै उनीहरूलाई छिटो घर फर्कन भन्नुहुन्छ। आमाहरू भातसात पकाएर देउसी खेल्न आउनेलाई खुवाउनुहुन्छ।

काल र पक्ष

२ अङ्क

७. दिइएको अनुच्छेदलाई अभ्यस्त भूतकालमा परिवर्तन गर्नुहोस्: **[२]**

कौशिला बिहान सबैरै उठ्छिन्। उनी आँगन बढार्छिन्। उनी भाइबहिनीलाई खाजा बनाइदिन्छिन्। अनि उनी विद्यालय जान्छिन्।

भाव र अर्थ

२ अङ्क

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[२]**

क. 'नयाँ वर्षको शुभकामना' शीर्षक दिई इच्छार्थ भावका फरक फरक क्रियापद प्रयोग गरी चार वाक्यमा वर्णन गर्नुहोस्।

ख. दिइएको अनुच्छेदलाई स्त्रीलिङ्गमा परिवर्तन गरी पुनर्लेखन गर्नुहोस्:
मेरो भाइ कक्षा आठमा पढ्छ। ऊ हरेक साँझ बुबालाई पसलमा सघाउँछ। ऊ खेलकुदमा पनि अगाडि छ। उसको सपना डाक्टर बन्ने हो।

वाक्यान्तरण

४ अङ्क

९. कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस्: **[४]**

क. आमाले चिया पकाएर सबैलाई दिनुभयो। (वाक्य विश्लेषण)

ख. बहिनीले गीत गाइन्। (कर्मवाच्य)

ग. भाइ हाँस्छ। (प्रेरणार्थक)

घ. उनीहरू बगैँचामा बसे। (भाववाच्य)

भाषिक संरचना पहिचान र प्रयोग

४ अङ्क

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

मादल नेपालको सबैभन्दा चिनिने लोकबाजामध्ये एक हो। यसको खोल काठबाट बनाइन्छ र दुवैतिरको मुख छालाले मोडिन्छ। मादल घाँटीमा भिरेर दुवै **हातले** बजाइन्छ। पहाडका गाउँमा तिहारमा देउसी खेल्दा र बिहेमा नाच्दा मादल नभई हुँदैन। आजभोलि सहरका धेरै युवा मादल बजाउन जान्दैनन्। त्यसैले धनकुटाका दीपक गाउँका केटाकेटीलाई सित्तैमा मादल सिकाउँछन्। उनी भन्छन्, "बाँच्छ बाजा, बजाउने मान्छे भए मात्र।"

क. 'आजभोलि सहरका धेरै युवा मादल बजाउन जान्दैनन्।' यस वाक्यलाई करणमा बदल्नुहोस्।

ख. गाढा अक्षरमा लेखिएको 'हातले' शब्दको कारक र विभक्ति लेख्नुहोस्।

ग. 'बाँच्छ बाजा, बजाउने मान्छे भए मात्र।' यस वाक्यलाई व्याकरणिक पदक्रममा लेख्नुहोस्।

घ. 'मादल घाँटीमा भिरेर दुवै हातले बजाइन्छ।' यस वाक्यलाई संयुक्त वाक्यमा बदल्नुहोस्।

बोध प्रश्नोत्तर

४ अङ्क

११. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

गाउँघरका धेरै घरमा अझै खुला चुलोमा दाउरा बालेर खाना पकाइन्छ। खुला चुलोको धुवाँ कोठाभरि फैलिन्छ। यसले आँखा पोल्छ, खोकी लाग्छ, र लामो समयसम्म त्यस्तो धुवाँमा सास फेर्दा फोक्सोको रोग पनि लाग्न सक्छ। भान्सामा धेरै समय बिताउने महिला र उनीहरूसँगै बस्ने साना बालबालिका यसबाट बढी प्रभावित हुन्छन्। रोल्पाकी मनमायाले दुई वर्षअघि माटो र ढुङ्गाले सुधारिएको चुलो बनाइन्। यसमा धुवाँ बाहिर पठाउने चिम्नी छ, र आगो चारैतिर नछरिने भएकाले दाउरा पनि कम लाग्छ। “पहिले हप्तामा तीन भारी दाउरा चाहिन्थ्यो, अहिले दुई भारीले पुग्छ,” उनी भन्छिन्। अहिले उनी गाउँका अरू दिदीबहिनीलाई पनि यस्तो चुलो बनाउन सिकाउँछिन्।

क. खुला चुलोको धुवाँले स्वास्थ्यमा के के असर गर्छ?

ख. धुवाँबाट महिला र साना बालबालिका किन बढी प्रभावित हुन्छन्?

ग. सुधारिएको चुलोमा दाउरा किन कम लाग्छ?

घ. तपाईंको विचारमा सुधारिएको चुलोलाई गाउँगाउँमा पुऱ्याउन के गर्नुपर्छ? गद्यांशका आधारमा लेख्नुहोस्।

निर्देशित रचना

४ अङ्क

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[४]**

क. दिइएका बुँदाका आधारमा पासाङ ल्हामु शेर्पाको जीवनी तयार पार्नुहोस्:
जन्म: सन् १९६१, सोलुखुम्बु — हिमालको काखमा हुर्केको बाल्यकाल — पर्वतारोहणमा रुचि — सगरमाथा चढ्ने तीन प्रयास असफल (सन् १९९०, १९९१ र १९९२) — सन् १९९३ अप्रिल २२ मा सगरमाथाको चुचुरोमा पुग्ने पहिलो नेपाली महिला — ओर्लंदा दक्षिणी शिखरनजिकै निधन — मरणोपरान्त ‘नेपाल तारा’, राष्ट्रिय विभूति — सालिक, हुलाक टिकट, ‘पासाङ ल्हामु चुली’ र ‘पासाङ ल्हामु राजमार्ग’ — सन्देश

ख. ‘विद्यार्थीलाई गृहकार्य आवश्यक छ’ भन्ने विषयको पक्ष वा विपक्षमा वादविवाद प्रतियोगितामा बोल्ने मन्तव्य तयार पार्नुहोस्।

व्यावहारिक लेखन

४ अङ्क

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[४]**

क. आफ्नो विद्यालयमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिदिन अनुरोध गर्दै विद्यालयका तर्फबाट नजिकको अस्पताललाई एउटा कार्यालयीय चिठी लेख्नुहोस्।

ख. आफ्नो टोलमा खुलेको सामुदायिक पुस्तकालयको सदस्य बन्न आग्रह गर्दै एउटा विज्ञापन तयार पार्नुहोस्।

बुँदा टिपोट

२ अङ्क

१४. दिइएको गद्यांशबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस्: **[२]**

काठमाडौँ उपत्यकाका पुराना बस्तीमा ढुङ्गेधारा अझै पनि देख्न सकिन्छ। यी धारा सयौँ वर्षअघि बनाइएका हुन्, र आज पनि धेरैले यहींबाट पानी लिन्छन्। ढुङ्गेधारा पानीका स्रोत मात्र होइनन्, कलाका नमुना पनि हुन्; धाराका मुखमा कुँदिएका मकर र अरू आकृतिले हाम्रा पुर्खाको सिप देखाउँछन्। तर अहिले धेरै धारा सुकेका छन्। वरिपरि घर र सडक बन्दा पानी आउने बाटा थुनिएका छन्। धारामा फोहोर फाल्ने र कुँदिएका आकृति चोरी हुने समस्या पनि छ। यस्ता सम्पदा जोगाउन स्थानीय बासिन्दा, सरकार र युवा सबै मिलेर लाग्नुपर्छ।

सारांश लेखन

३ अङ्क

१५. दिइएको गद्यांशको एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस्: **[३]**

विद्यालयमा पाठ्यपुस्तक मात्र पढाइँदैन। हाजिरीजवाफ, वक्तृत्वकला, खेलकुद, गीत र नाटक जस्ता अतिरिक्त क्रियाकलापले पनि विद्यार्थीलाई धेरै कुरा सिकाउँछन्। मञ्चमा उभिएर बोल्दा डर हट्छ र आत्मविश्वास बढ्छ। टोलीमा खेल्दा मिलेर काम गर्ने बानी बस्छ। नाटकमा भाग लिँदा अरूको भावना बुझ्ने क्षमता बढ्छ। तर कतिपय अभिभावक यस्ता क्रियाकलापलाई पढाइको समय खेर फाल्ने काम ठान्छन्। वास्तवमा पढाइ र अतिरिक्त क्रियाकलाप एकअर्काका पूरक हुन्। दुवैमा सन्तुलन मिलाउन सके मात्र विद्यार्थीको व्यक्तित्व पूर्ण रूपमा विकसित हुन्छ।

बोध उत्तर लेखन

२ × ४ = ८

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: (४ + ४ = ८)

क. ‘मेघ बिजुली विवाह’ कविताका आधारमा तलका प्रश्नको पाँच छ वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

१. कविले वर्षा ऋतुलाई बिहेका रूपमा किन चित्रण गरेका छन्? (२)
२. कविताको अन्तिम श्लोकमा बादलको भोज र बिदाइले प्रकृतिको कुन चक्र देखाउँछ? (२)

ख. ‘माइकल फेराडे’ जीवनीका आधारमा तलका प्रश्नको पाँच छ वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

१. किताब बाँध्ने काम गर्ने फेराडे हम्फ्री डेवीको सहायक कसरी बने? (२)
२. प्रचुर आम्दानी हुने काम छाडेर अनुसन्धानमा लाग्नुले फेराडेको कस्तो व्यक्तित्व देखाउँछ? (२)

तार्किक उत्तर लेखन ४ अङ्क

१७. 'भविष्य निर्माण' कथामा नरेशको मनमा जर्मनहरूप्रति बदलाको भाव पस्नुमा बुबा कृष्णबहादुरको दोष बढी थियो कि संसारको अशान्त वातावरणको? तर्कसहित उत्तर दिनुहोस्। **[४]**

भावविस्तार वा व्याख्या ४ अङ्क

१८. कुनै एक पङ्क्तिको व्याख्या गर्नुहोस्: **[४]**

क. प्रत्येक गरिबले आफ्नो गरिबीसित घृणा गर्नैपर्छ।

ख. ज्ञानभूमि, तपोभूमि, स्वप्नभूमि यही

समीक्षात्मक उत्तर लेखन ७ अङ्क

१९. कुनै एक प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस्: **[७]**

क. 'समय पीडा' कथाको शीर्षक कत्तिको सार्थक छ? समीक्षा गर्नुहोस्।

ख. 'करेसाबारी' निबन्धले आत्मनिर्भरता र स्वास्थ्यका लागि दिएको सन्देशको समीक्षा गर्नुहोस्।

निबन्ध लेखन ७ अङ्क

२०. कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा १५० शब्दको निबन्ध लेख्नुहोस्: **[७]**

क. मैले बिर्सन नसकेको दिन

ख. विद्यार्थी जीवन र अनुशासन

ग. सामाजिक सञ्जालको प्रभाव